

K PODMIENKAM KONANIA PRED ÚSTAVNÝM SÚDOM SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zastavenie dovolacieho konania z dôvodu, že dovolateľ súdny poplatok za dovolanie zaplatil oneskorene, hoci o procesných následkoch nesplnenia tejto povinnosti v súdom určenej lehote bol vo výzve súdu riadne poučený, pričom nešlo o žiaden z prípadov uvedených v § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, bráni ústavnému prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej. V takomto prípade nemôže ústavná sťažnosť slúžiť ako prostriedok, ktorým sa má doceliť náprava, resp. zvrátenie následku skoršej procesnej pasivity fyzickej osoby alebo právnickej osoby ako sporovej strany v dovolacom konaní.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 428/2020 z 22. septembra 2020)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti IRIDIS s. r. o., Sladovnícka 2557/13, Tmava, IČO 47 895 942, zastúpenej Advokátska kancelária Korytár s. r. o., Sladovnícka 13, Tmava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Ing. Pavol Korytár, vo veci namietaného porušenia čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žilina č. k. 19 Cbi 4/2014-348 z 26. mája 2020 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 14 CoKR 23/2018 z 22. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti IRIDIS s. r. o. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2020 doručená a 2. septembra 2020 doplnená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti IRIDIS s. r. o., Sladovnícka 2557/13, Tmava, IČO 47 895 942 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 19 Cbi 4/2014-348 z 26. mája 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len

„krajský súd“) sp. zn. 14 CoKR 23/2018 z 22. novembra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že žalobou doručenu Okresnému súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) 10. marca 2014 sa sťažovateľka domáhala proti obchodnej spoločnosti I. (ďalej len „žalovaný v 1. rade“) S. (ďalej len „úpadca“), Z. M., J. M. (ďalej len „žalovaní v 2. a 3. rade“) a O. M. (ďalej len „žalovaný vo 4. rade“) určenia neplatnosti právnych úkonov – zmluvy o prevode vlastníctva bytu a nebytového priestoru uzavretej 13. decembra 2012 medzi úpadcom ako predávajúcim a žalovanými v 2. a 3. rade ako kupujúcimi a darovacej zmluvy uzavretej 7. januára 2013 medzi žalovanými v 2. a 3. rade ako darcami a žalovaným vo 4. rade ako obdarovaným, alternatívne určenia neúčinnosti týchto právnych úkonov.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 19 Cbi 4/2014-143 z 10. augusta 2017 žalobu zamietol primárne z dôvodu, že procesná úprava platná a účinná k momentu meritórneho rozhodnutia, t. j. § 137 v spojení s § 470 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (účinného od 1. júla 2016, ďalej len „CSP“), žalobu o určenie právnej skutočnosti zásadne nepripúšťa, pričom § 39 Občianskeho zákonníka, o ktorý sťažovateľka svojimi skutkovými tvrdeniami opierala neplatnosť právnych úkonov, nie je právnym predpisom, z ktorého by prípustnosť žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 137 písm. d) CSP vyplývala. Okresný súd podporné uviedol, že v konaní nezistil a ani sťažovateľka nepreukázala existenciu vecného základu pre záver o neplatnosti právnych úkonov podľa § 39 Občianskeho zákonníka, teda pre sťažovateľkou tvrdený rozpor so zákonom a obchádzanie zákona. Vo vzťahu k odporovateľnosti darovacej zmluvy je podľa okresného súdu žaloba nedôvodná pre nesplnenie podmienky takejto žaloby spočívajúcej v uplatnení odporovacieho práva vo vzťahu k právnemu úkonu úpadcu. Tento záver vyplýva zo skutočnosti okruhu zmluvných strán darovacej zmluvy, ktorá bola uzatvorená ako právny úkon medzi žalovanými v 2. a 3. rade ako darcami a žalovaným vo 4. rade ako obdarovaným. Vo vzťahu ku kúpnej zmluve bola žaloba o určenie jej neúčinnosti podaná proti žalovanému v 1. rade ako proti subjektu, u ktorého absentuje pasívna vecná legitimácia.

4. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd rozsudkom sp. zn. 14 CoKR 23/2018 z 22. novembra 2018 rozsudok okresného súdu č. k. 19 Cbi 4/2014-143 z 10. augusta 2017 potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny.

5. Dňa 1. marca 2019 bolo okresnému súdu doručené dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 14 CoKR 23/2018 z 22. novembra 2018.

6. Okresný súd 6. marca 2019 vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní od dourčenia výzvy zaplatila súdny poplatok za podané dovolanie v sume 199 € s tým, že ak nebude súdny poplatok v určenej lehote zaplatený, súd konanie zastaví. Výzva bola doručená sťažovateľke prostredníctvom jej právneho zástupcu 6. marca 2019.

7. Dňa 29. marca 2019 sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za podané dovolanie v sume 199 €.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) listom sp. zn. 5 Obdo 58/2019 z 15. apríla 2020 vrátil predmetnú právnu vec okresnému súdu ako nesprávne predloženú s tým, že včasné zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie je podmienkou konania, bez splnenia ktorej dovolací súd nemôže rozhodnúť o podanom dovolaní. Súdny poplatok za dovolanie je splatný jeho podaním a účelom výzvy nie je uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok, ale upozornenie na jej nesplnenie, pričom samotná poplatková povinnosť vyplýva priamo zo zákona. V tejto súvislosti najvyšší súd s poukazom

na § 10 ods. 1 v spojení s § 12 ods. 2 prvou vetou zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) uložil okresnému súdu dovolacie konanie zastaviť vzhľadom na to, že sťažovateľka súdny poplatok zaplatila oneskorene, hoci o procesných následkoch nesplnenia tejto povinnosti v súdom určenej lehote bola vo výzve súdu riadne poučená, pričom nešlo o žiaden z prípadov uvedených v § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch.

9. Okresný súd uznesením č. k. 19 Cbi 4/2014-348 z 26. mája 2020 dovolacie konanie zastavil, rešpektujúc právny názor najvyššieho súdu.

10. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že okresný súd uznesením č. k. 19 Cbi 4/2014-348 z 26. mája 2020 dovolanie zamietol. Okrem toho konštatovala, že žalovaní v 2. a 3. rade si svoje práva v reštrukturalizácii neuplatnili. Žalovaní v 2. a 3. rade sa stali vlastníkami nehnuteľností počas dozornej správy nariadenej na majetok úpadcu po skončení reštrukturalizačného konania v rozpore s reštrukturalizačným plánom potvrdeným reštrukturalizačným súdom, pričom nezaplatili celú výšku kúpnej ceny za nehnuteľnosti, pretože došlo k započítaniu pohľadávok zo zaplatených preddavkov, ktoré boli v čase započítania nevymáhateľné, s nárokom úpadcu na zaplatenie celej výšky kúpnej ceny z výťažku, ktorý bol určený na uspokojenie všetkých veriteľov úpadcu vrátane sťažovateľky, v poradí určenom v reštrukturalizačnom pláne. Sťažovateľka považuje právne závery konajúcich súdov za absurdné a ústavne nekonformné a ich rozhodnutiam vytýka, že neobsahujú riadne odôvodnenie vo vzťahu k neplatnosti právneho úkonu úpadcu, ktorý je v rozpore s reštrukturalizačným plánom. Došlo tak k individuálnemu uspokojeniu žalovaných v 2. až 4. rade s neprihláseným nárokom v reštrukturalizačnom konaní na úkor iných veriteľov po skončení reštrukturalizácie.

10.1 Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálehom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj porušenie čl. 12 ústavy, základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142

ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

14. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvoľne možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvoľi (arbitrážnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

15. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

16. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

17. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokolvek trestného obvinenia proti nemu.

20. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

21. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

22. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

23. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

24. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 19 Cbi 4/2014-348 z 26. mája 2020 (bod 8) a námietka porušenia čl. 12 ústavy, základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 14 CoKR 23/2018 z 22. novembra 2018 (bod 3), ktorý sťažovateľka považuje za ústavne nekonformný, neobsahujúci riadne odôvodnenie vo vzťahu k neplatnosti právneho úkonu úpadcu, ktorý je v rozpore s reštrukturalizačným plánom (bod 9).

III.1 K námietke porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 19 Cbi 4/2014-348 z 26. mája 2020

25. Napadnutým uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť 13. júna 2020, okresný súd zastavil dovolacie konanie z dôvodu, že sťažovateľka súdny poplatok za dovolanie zaplatila oneskorene, hoci o procesných následkoch nesplnenia tejto povinnosti v súdom určenej lehote bola vo výzve súdu riadne poučená, pričom nešlo o žiaden z prípadov uvedených v § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch.

26. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti skutkové a právne závery okresného súdu nijako nespochybnila a proti napadnutému uzneseniu nevzniesla žiadnu právne relevantnú námietku. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že okresný súd uznesením č. k. 19 Cbi 4/2014-348 z 26. mája 2020 dovolanie zamietol.

27. Ústavný súd listom z 25. augusta 2020 podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti vrátane zaslania príloh ústavnej sťažnosti a plnomocenstva, ktoré boli doručené 2. septembra 2020.

28. Pokiaľ ide o obsahové nedostatky ústavnej sťažnosti spočívajúce v neuvedení konkrétnych skutkových a právnych dôvodov, pre ktoré malo podľa sťažovateľky dôjsť

k porušeniu jej základných práv a slobôd [§ 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde] napadnutým uznesením okresného súdu, v okolnostiach daného prípadu by ani ich prípadné odstránenie nevedlo k prijatiu ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

29. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

30. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté vo svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. rozsudok vo veci Guérin proti Francúzsku z 29. 7. 1998).

31. V súvislosti s povinnosťou zaplatiť súdny poplatok ako jednou z podmienok konania už ústavný súd judikoval, že poplatková povinnosť, ktorá vzniká účastníkovi vykonaním poplatkového úkonu podľa § 5 zákona o súdnych poplatkoch, nie je sama osebe spôsobilá zasiahnuť do samotnej podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 176/03, I. ÚS 45/09, I. ÚS 464/2010).

32. Ako bolo uvedené, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 nie je právom absolútnym. V záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha toto právo obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napríklad spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom ustanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a taktiež zaplatenie súdneho poplatku podľa ustanovení príslušného zákona. Splnenie poplatkovej povinnosti je procesnou podmienkou konania vyplývajúcou z osobitného predpisu – zákona o súdnych poplatkoch (m. m. I. ÚS 171/2020).

33. Aj ESLP opakovane zdôraznil, že povinnosť zaplatiť súdny poplatok nemôže byť považovaná za také obmedzenie práva na prístup k súdu, ktoré by samo osebe bolo v nesúlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napríklad rozsudok vo veci Kreuz v. Poľsko z 19. 6. 2001, § 60), že z čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyplýva právo na bezplatné súdne konanie (m. m. rozsudok vo veci Airey v. Írsko z 9. 10. 1979, § 25 – § 26) a že nikdy nevyhlásil možnosť, že potreby spravodlivého výkonu justície môžu odôvodniť uloženie peňažného obmedzenia na prístup jednotlivca k súdu (m. m. rozsudok vo veci Tolstoy – Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo z 13. 7. 1995, § 61 a nasl.; rozsudok vo veci Kreuz v. Poľsko, § 54).

34. Pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že okresný súd uznesením č. k. 19 Cbi 4/2014-348 z 26. mája 2020 dovolanie zamietol, ústavný súd konštatuje, že súd prvej inštancie takouto právomocou, na rozdiel od dovolacieho súdu, nedisponuje. To napokon preukázala aj kópia napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorú sťažovateľka ústavnému súdu dodatočne doručila 2. septembra 2020.

35. Vo vzťahu k predmetnému tvrdeniu (správaniu) sťažovateľky ústavný súd poukazuje na judikatúru ESLP, ktorý vyslovil, že: „V zásade smie byť sťažnosť odmietnutá ako neprijateľná podľa čl. 35 ods. 3 dohovoru, pokiaľ bola vedome založená na nepravdivých

faktoch, a rovnako ak používa útočný, resp. hrubo urážlivý jazyk (Řehák v. Česká republika, No. 67208/01, rozhodnutie z 18. mája 2004, III. ÚS 52/06).“

36. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

III.2 K námietke porušenia základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 14 CoKR 23/2018 z 22. novembra 2018

37. Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 19 Cbi 4/2014-143 z 10. augusta 2017 ako vecne správny (§ 387 ods. 1 CSP), pričom sťažovateľku poučil o tom, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

38. Zastavenie dovolacieho konania z dôvodu, že dovolateľ súdny poplatok za dovolanie zaplatil oneskorene, hoci o procesných následkoch nesplnenia tejto povinnosti v súdom určenej lehote bol vo výzve súdu riadne poučený, pričom nešlo o žiaden z prípadov uvedených v § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, bráni ústavnému prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej. V takomto prípade nemôže ústavná sťažnosť slúžiť ako prostriedok, ktorým sa má doceliť náprava, resp. zvrátenie následku skoršej procesnej pasivity fyzickej osoby alebo právnickej osoby ako sporovej strany v dovolacom konaní.

39. Aj v danom prípade procesná pasivita sťažovateľky (dovolateľky) v dovolacom konaní zmarila možnosť, aby sa k tvrdenému nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vo vzťahu k neplatnosti právneho úkonu úpadcu, ktorý je v rozpore s reštrukturalizačným plánom, vyjadril najvyšší súd.

40. Takéto správanie odporuje zásade „vigilantibus iura scripta sunt“, ktorá vo svojej podstate znamená, že práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012).

41. Podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania je neprípustný, ak to ustanovuje tento zákon v § 132 ods. 2 alebo § 142 ods. 2.

42. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

43. Z dôvodovej správy k zákonu o ústavnom súde vyplýva, že „neprípustnosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom znamená, že zákon zakazuje ústavnému súdu konať o návrhu, hoci má na rozhodnutie právomoc. Dôvodmi, pre ktoré je návrh na začatie konania pred ústavným súdom neprípustný, sú: prekážka veci rozsúdenej, prekážka už začatého konania, ústavný zákaz na podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu ústavného súdu (čl. 133 ústavy, časť vety pred bodkočiarkou) a ďalšie dôvody, ktoré výslovne ustanovuje zákon, napríklad nevyčerpanie iných právnych prostriedkov nápravy (§ 132 ods. 2, § 142

ods. 2). Prekážka veci rozsúdenej je zmiernená prípustnosťou nového návrhu, ak dôvodom odmietnutia predchádzajúceho návrhu bolo len nesplnenie podmienok konania. Napríklad v prípade, ak by ústavný súd odmietol sťažnosť podľa čl. 127 ústavy z dôvodu, že sťažnosťou bolo napadnuté neprávoplatné rozhodnutie, po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia je možné toto rozhodnutie napadnúť novou sťažnosťou.“

44. Ak zákon podmieňuje prípustnosť sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

45. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

III.3 K námietke porušenia čl. 12 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

46. Článok 12 ods. 1 ústavy svojou prvou vetou priznáva rovnaké práva všetkým ľudským bytostiam. V jeho druhej vete sa garantuje všetkým subjektom práva, že základné práva a slobody im nemožno odňať, scudzit', nie sú premlčateľné, ani im ich nemožno zrušiť. Základné práva a slobody, ktoré podľa ústavy patria právnickým osobám, sú chránené spôsobom vymedzeným v druhej vete čl. 12 ods. 1. (PL. ÚS 33/95)

47. Zásady uvedené v čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy v súhrne vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv človeka a majú univerzálny charakter. Sú to ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu byť zásadne priamo aplikovateľné v individuálnych záležitostiach. (I. ÚS 59/97, mutatis mutandis II. ÚS 8/97, PL. ÚS 14/98).

48. Základným cieľom čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy je ochrana osôb (právnických a fyzických) proti diskriminácii zo strany orgánov verejnej moci. Tento článok ústavy nemá priamy horizontálny účinok, čo znamená, že sa neuplatní vo vzťahoch medzi osobami súkromného práva. (PL. ÚS 8/04).

49. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie čl. 12 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

50. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, pretože rozhodovanie

o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody,
k čomu v tomto prípade nedošlo.